

Третю світову зупиняє Україна

Полум'я Третьої світової війни, як і двох попередніх, не виникло на порожньому місці. Бо хижак-палія видно набагато раніше того моменту, як вона розгориться до таких розмірів, аби стати помітною для всього світу. А до того з тим хижаким співпрацюють, влаштовують з ним різного роду високі зустрічі, намагаються умиритворити... Тому, врешті, і не дуже дивно, що кілька сотень (майже півтисячі!) відомих на увесь світ компаній-виробників усіляких товарів почали активно відходити від такої співпраці аж на 9-му, тільки вже – не місяці, а році російсько-української війни: коли «пекельне дитячко» почало «купати» у вогні мало не пів-України.

Але кардинальна відмінність цієї, 3-ї світової, від попередніх двох – у тому, що вона фактично відбувається в прямому ефірі.

Тож виходить, що людство втратило можливість бачити те, що насправді відбувається, попри всі можливості супер-розвинених теле і відео, помножених на інтернет, чи не так? Та, мабуть, все-таки – ні, бо протестують же люди проти цієї війни в багатьох країнах і навіть влаштовують цілі демонстрації з нашими синьо-жовтими прапорами на захист України. А якщо так, то суть справи – не в них самих, а в діях їхніх високих керівників, котрих вони обирали для того, аби ті турбувалися про те, щоб захистили їх від зазіхань різних агресорів.

Однак ті правителі тепер у переважній масі своїй, швидше за все, не розуміють, що Третя світова війна – це вже пекельна реальність сьогодення, а не якесь там побоювання того, що вона от-от розпочнеться. Не розуміють і того, що то не просто дві країни зчепилися між собою для того, аби хтось із них виграв поєдинок, а вони (як ото колись римські патриції в Колізеї) щоб тільки жестом руки або пальця давали або не давали свою згоду на те, аби переможець убив переможеного. Бо, по-перше, вони зі своїми народами – лише частина світу і що наступними переможеними один за одним можуть стати й вони. А по-друге, то з'ясовують стосунки між собою зовсім не їхні раби (як ото було колись у Колізеї), а «імперія зла» (за виразом Президента США Рональда Рейгана, яка тепер називається РФ, а не СРСР) і ціла країна вільних творців і оборонців, Україна. А світова вона – через те, що потуга рашистів виступає сьогодні як концентроване зло, а ми, українці, які захищаємо свою державу і Європу в цілому, – як концентроване добро.

І то дуже добре, що на 31-й день повномасштабної війни цієї РФ проти України у сусідню з нами Польщу приїхав Президент США Джо Байден, де зустрівся також і з представниками України: з міністром закордонних справ Дмитром Кулебою та з міністром оборони Олексієм Резніковим для окремої конфіденційної розмови. Цим самим він продемонстрував непохитність США як союзника України у боротьбі з ворогом. Але найважливіше сьогодні – дати нам, українцям, хоча б одну соту того озброєння, яке мають країни НАТО: літаки, танки, протиповітряне озброєння, про що нещодавно говорив у своєму виступі Президент України Володимир Зеленський.

Так, бо саме Україна нині у смертельному бою з терористами-рашистами відстоює право на життя не тільки Європи, а й всього світу. А тому цивілізованому світу варто жити більше не за розрахунком, а по правді і любові. Саме на цьому стоїть Україна, та свого роду крайня хата Європи, яка її захищає.

Зеленський присвоїв звання міст-героїв ще 4-м містам

Президент України Володимир Зеленський присвоїв почесне звання «Місто – герой України» ще чотирьом містам: Бучі, Ірпеню, Охтирці й Миколаєву. Про це він оголосив у своєму зверненні в ніч на 25 березня, і відповідний указ опублікований на сайті президента.

Згідно з документом, звання присвоєне «з метою відзначення подвигу, масового героїзму та стійкості громадян, виявлених у захисті своїх міст під час відсічі збройній агресії Російської Федерації проти України».

6 березня «містами-героями» оголосили Харків, Чернігів, Маріуполь, Херсон, Гостомель, Волноваха.

Російське військове вторгнення в Україну триває з ранку 24 лютого. Російські війська завдають авіаударів по ключових об'єктах військової та цивільної інфраструктури, руйнуючи аеродроми, військові частини, нафтобази, заправки, церкви, школи та лікарні. Обстріли житлових районів ведуться з використанням артилерії, реактивних систем залпового вогню та балістичних ракет. Колони бронетехніки російської армії намагаються оточити Київ та кілька обласних центрів неподалік російського кордону.

Росія заперечує, що веде проти України загарбницьку війну на її території та називає це «спеціальною операцією», яка має на меті «демлітаризацію і денацифікацію».

Сайт «Радіо Свобода», 25 березня 2022 року

Рік тому, 30 березня, пішов із життя Микола КОРОБКО

відродженого Криворізького міського об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка і багаторічний (з 2000-го року) його керівник, ініціатор і співзасновник ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство» і просвітянської газети (автор її назви) «Промінь Просвіти»... Це – дуже й дуже коротко про його діяльність, раптово перервану за не до кінця з'ясованих обставин, коли він 30 березня вийшов з дому й пішов у магазин, а на зворотному шляху його забрала «швидка» і повезла з Тернівського району аж до міської лікарні №2 («тисячка»), що в Саксаганському районі, де він і пішов із життя.

На світлині (фото Петра Лисенка) – Микола Коробко на волонтерських засадах працює на оборону України (з його матеріалу в газеті «Промінь Просвіти» за жовтень 2014 року «Щоб міцнів панцир нашої оборони»). Нижче подаємо його матеріал «З миром здаватися чи з вірою виборювати?», написаний ще на початку російсько-української війни.

Минає вже рік із того часу, як пішов із життя високої духовності керівник, справжній лідер доброї волі (а не зверхник над підлеглими) Микола Іванович Коробко.

Український просвітитель, народний депутат України першого скликання, в недалекому минулому – голова Всеукраїнської екологічної асоціації «Зелений світ», один із співзасновників

З миром здаватися чи з вірою виборювати?

До свята Воскресіння Господнього Україна наближалася під враженням понесення жертв Небесної сотні, гнітючого в моральному відношенні путінського вторгнення до Криму та інспірування протистоянь у східних українських областях.

Понесені жертви зобов'язують всіх громадян України стати на шлях правди і справедливості. Це, в рівній мірі, стосується і діячів церкви.

Як відомо, отці Української православної церкви Київського патріархату ще 20-го лютого поточного року перестали молитися за владу, що остаточно довела свій злочинний хист. Ця ж церква і далі діє у згоді з Богом і народом.

Чи дочекалися українці такого ж чіткого благословення від Української православної церкви, що у єдності з Московським патріархатом? За

всіма ознаками, у важливій справі відстоювання незалежності України вона перебуває у стані невизначеного маневрування. У цьогорічних Великодніх посланнях ієрархи східноукраїнських епархій закликали вірян не вдаватися до ненависті і не допустити громадянської війни – і все це як наслідок багатьох проBLEM, що накопичилися за тривалий час. Є ще згадка про українську владу, що має проявити терпіння і не вживати заходів із застосуванням сили... І жодної згадки про путінську анексію Криму, про захоплення антиукраїнськими угрупованнями державних установ на сході України та про небезпечні ігрища з прапорами держави, яка порушила територіальну цілісність України.

І марно шукати в тих посланнях церковних звернень до єдиновірного

«брата» на ім'я Путін, щоб той не порушував Божу заповідь «Не вкради!». Марно шукати згадку про звернення українських ієрархів до свого зверхника Кирила з проханням миротворчо вплинути на кремлівську владу, з якою він регулярно обмінюється високими нагородами та вірнопідданськими поцілунками.

Отже, вважайте, що промосковська церква свою місію виконала: у той час, як порушена державна самостійність України, як у державі має місце громадянське протистояння, згадок про жодні зовнішні впливи немає, а українська влада за цих умов смиренно зобов'язана бути стриманою. Погрози та агресивні дії Путіна згадану церкву не обходять.

Микола КОРОБКО, газета «Промінь Просвіти», число 8 (185) за квітень 2014 року

Місяць війни минув. Які висновки і що буде далі

Повномасштабне російське вторгнення в Україну триває вже місяць. Країна-агресор продовжує свою наступальну операцію. Україна обороняється і заявляє, що противник виснажений та дезорієнтований.

«Прокидайтесь, почалась війна!» Ці три слова сказали одне одному мільйони українців рано вранці 24 лютого. Близько четвертої години ранку президент РФ Володимир Путін в терміновому зверненні виголосив довгу та різлогу промову, зміст якої зводився до того, що Україна фактично не має права на існування, і Росія починає військову операцію проти неї. На останніх словах його промови за вікнами багатьох українських міст (в тому числі, – столиці) почулися вибухи, а вранішнє небо осяяла заграва від пожеж.

За місяць вторгнення Росія випустила по Україні близько 1200 ракет, зруйнувала тисячі об'єктів інфраструктури, цілі міста, як от Маріуполь і Чернігів, та змусила майже 10 мільйонів людей покинути свої домівки. Але чи досягла Росія своїх цілей і як протистояння буде розгортатися далі? BBC News Україна запитала військових експертів.

ВІД ОБОРОНИ ДО НАПАДУ

У перший же день війни російські війська почали сухопутний наступ відразу на кількох напрямках. З анексованого Криму колони військ рухалися в сторону Херсону та Маріуполя. З території

«Я», не подолав Збройні сили України», – пояснює BBC News військовий аналітик Національного інституту стратегічних досліджень Микола Белесков. Відтак сторони переходять до так званого «довгострокового протистояння». Тут один із основних елементів – це спроможність держав перевести

ративного управління Генштабу ЗСУ Олег Жданов. «Якщо ні, я так розумію, що приблизно за тиждень Україна може починати масштабні контрнаступальні дії. Можливо, це буде поступово і по окремих напрямках, оскільки контрнаступ на всьому фронті протяжністю більше тисячі кілометрів – це дуже складно», – зазначив він.

ГАРЯЧІ ТОЧКИ

Російське міноборони щоденно звітує про просування вглиб території України.

Український Генштаб 24 березня вказує на зупинку наступальних дій росіян на всіх напрямках, крім одного – спроби російського оточення потужного українського угруповання в Донецькій та Луганській областях.

Зранку 24 березня міноборони РФ заявило про захоплення стратегічно важливого міста Ізюм в Харківській області. Цей населений пункт стоїть на шляху до донецьких міст Слов'янськ і Краматорськ, що тривалий час був штабом командування операції Об'єднаних сил (ООС).

Генштаб натомість заперечує втрату міста і каже, що на цьому напрямку противник «успіху не мав», зазнав втрат і відступив в південну частину Ізюма. Аналітик Микола Белесков вважає, що свій шанс оточити і захопити війська на цьому напрямку росіяни вже втратили. Це можливо було зробити лише на початковій фазі вторгнення. Українське військово командування, вважає експерт, обрало правильну стратегію: зберегти сили та відступити від кордону на тих чи інших напрямках, а не обороняти «кожен клаптик землі». Наразі фланги угруповання ЗСУ там посилені, а лінія фронту – звужена, що полегшує оборонні дії, зазначає Белесков. Російські війська лише витискають супротивника та виснажують себе, але оточити його поки що не можуть. «Росія може, звичайно, спробувати зробити це. Але провести це оточення виявилось поза межами спроможності російської армії, вони настільки недолугі, що вони не можуть виконувати завдання з прориву оборони в тактичній глибині та зі швидкого оточення й знищення великих угруповань», – твердить експерт.

Олег Жданов вказує на велику роль оборонців Маріуполя в провалі спроб росіян оточити українське військо на Донбасі. За його словами, тривала облога приазовського міста виснажила війська РФ та відтягнула на цей напрямок значні сили. «Навіть якщо Маріуполь впаде, – без кінця ж неможливо утримувати місто без підтримки і постачання, – то я вважаю, що вони (оборонці Маріуполя, – Ред.) своє стратегічне завдання виконали на відмінно. Вони

зараз фактично забезпечують стійкість оборони в зоні ООС», – додає колишній офіцер Генштабу.

Інший пріоритетний напрямок нападу Росії, Київ, зараз може почувати себе досить безпечно. Противника відтиснули від околиць міста. Росіяни зайняли оборонні рубежі, перегрупулюються і чекають на резерви.

ДРУГИЙ ФРОНТ

У Кремля залишається не так багато козирів, щоб переломити хід війни в Україні. Експерти впевнені, що РФ обов'язково спробує залучити білоруські війська на західній Україні. В теорії, це могло б відірвати українські сили від оборони Києва, ускладнити постачання зброї та боєприпасів з ЄС та США. Генштаб розцінює таку вірогідність нападу як високу. Білоруське керівництво натомість заперечує намір відправляти своїх солдатів в Україну.

Військовий експерт Олег Жданов оцінює ймовірність білоруського вторгнення наразі як 50 на 50. Але, на його думку, на певному етапі Путін дотисне свого білоруського колегу Олександра Лукашенка та змусить напасти на Україну.

«Думаю, що стратегічно це (вторгнення білоруських військ, – Ред.) нічого не змінить. – каже Белесков, але додає, що це дійсно створить певні додаткові проблеми, оскільки скує частину українських резервів». Аналітик Інституту стратегічних

«застрягнуть в болоті», зазначив він в інтерв'ю BBC News Україна

Ще один вагомий аргумент, який політики з РФ вже почали озвучувати в контексті поточного протистояння, це застосування ядерної зброї. Наприклад, про таку можливість в разі «провокації» заявив заступник посла Росії в ООН Дмитро Полянський. Влада США, за даними The New York Times, вже сформувала спеціальну команду фахівців для опрацювання сценаріїв на випадок використання Росією хімічної, біологічної чи ядерної зброї.

Белесков каже, що «нічого виключати не можна», але використання ядерної чи хімічної зброї призведе до поразки Кремля в стратегічному вимірі. Він проводить аналогію з подіями Першої світової війни, коли Німеччина оголосила «необмежену підводну війну» з використанням підводних човнів, сподіваючись перемогти опонентів. Ця обставина, зокрема, змусила вступити у війну США, і в підсумку Німеччина прогала. «Тобто цей крок, який може вважатися доцільним, але стратегічно він грає проти сторони, яка його застосувала першою», – вважає експерт.

Олег ЧЕРНИШ,
BBC News Україна,
24 березня 2022 року

На світлинах: (вгорі ліворуч) збитий ворожий літак, за посиленням

Збіли літак: <https://kyiv.media/wp-content/uploads/2022/03/pidbytyj-litak-17-01-2022->

Донбасу збройні формування сепаратистів і регулярних російських військ почали операцію з оточення Маріуполя і захоплення населених пунктів на півночі Луганської області. Танкові колони РФ прорвали український кордон на півночі, північному сході та почали рух на Київ, Чернігів, Суми і Харків.

За даними української влади, «спецоперація» Кремля мала закінчитись за декілька діб, а натомість триває вже місяць. Війська росіян за цей час змог-

економіку на режим воєнного часу і мобілізувати резерви. На думку експерта, Україна виконала завдання на першій фазі війни, тобто під час стратегічних оборонних дій. ЗСУ погасили наступальний потенціал противника, зробили кроки для стабілізації лінії фронту, зберегли основні сили та накопичили резерви.

Колішній командувач військами США в Європі Марк Гертлінг вказує на те, що російські війська на різних напрямках

ли захопити лише один обласний центр – Херсон, а також дві атомні станції – в Чорнобилі та Енергодарі (Запорізька область). На більшості напрямків, як твердить Генштаб ЗСУ, просування росіян зупинено.

«Місяць – це був достатній термін, щоб ворог реалізував свої цілі. Він їх не зміг реалізувати, він не провів так звану «війну на знищен-

вторгнення слабо координуються між собою, не мають централізованого логістичного забезпечення і зазнають втрат серед офіцерського складу. Від того, чи зможе Кремль оперативно вирішити ці проблеми, а також – стягнути на фронт резерви, залежатиме, чи відбудеться найближчим часом друга хвиля наступу російських військ, зазначає колишній офіцер опе-

досліджень вважає, що Білорусь зможе виставити на цьому напрямку максимум 10-15 тисяч військових. Така кількість слабо підготовлених та немотивованих військ, зазначає він, не зможе зробити докорінний перелом в нинішніх умовах війни.

Загальмувати прорив на цьому напрямку може і особливість географії регіону, вважає губернатор прикордонної з Білоруссю Рівненської області Віталій Коваль. Якщо білоруси вторгнуться, то в багатьох місцях просто

2-1024x683.jpg ; (в центрі праворуч) розбитий танк, за посиленням: - <https://i.lb.ua/053/19/62208199b2469.jpg>; (нижче ліворуч) полонені росіяни, за посиланням <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTflr4k9E-IX5eW-R2BUgZyAA&usqp=CAU>; (внизу праворуч) збитий ворожий гвинтокрил за посиланням <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20220305-na-rahunku-zsu-shhe-odyn-vorozhyj-shturmovyk-ta-vertolit/>.

Великобританія припиняє дослідницьку співпрацю з Росією та виділяє 3 млн. фунтів

Великобританія припиняє значну частину дослідницької співпраці з Росією та виділить з мільйона фунтів-стерлінгів для фінансування українських дослідників, які мусили залишити Україну через війну, повідомляє портал timehighereducation.com з посиланням на заяви міністрів.

У неділю міністри заявили, що уряд «призупиняє фінансування всіх дослідницьких програм, які мають зв'язки з російською державою та інституціями» та «зупиняє всі поточні проекти, які на пряму приносять користь російському режиму. Великобританія також не буде фінансувати нові партнерські проекти з Росією після її вторгнення в Україну».

Раніше головний фонд UK Research and Innovation заморозив всі виплати та гранти науковцям в Росії. Йдеться про 50 грантів на загальну суму десятки мільйонів фунтів-стерлінгів. Уряд попросив британські інституції переглянути будь-які додаткові фінансові та академічні зв'язки з Росією, які не мають державного фінансування.

В матеріалі використані джерела timehighereducation.com Сайт «Голос Америки», 27 березня 2022 року

Прокуратура: через війну Росії в Україні загинули 143 дитини

Внаслідок вторгнення Росії в Україну загинули 143 дитини, 216 поранені, повідомили в Офісі генерального прокурора вранці 28 березня. «Найбільше постраждало дітей у Київській – 67, Харківській – 49, Донецькій – 53, Чернігівській – 38, Миколаївській – 30, Луганській – 27, Запорізькій – 21, Херсонській – 24, столиці – 16, Житомирській – 15 і Сумській – 14, областях», – йдеться в повідомленні.

За даними ОГП, через бомбардування й обстріли в Україні пошкоджено 733 заклади освіти, 74 з них зруйновані повністю.

«Ці дані не є остаточними, оскільки відсутня можливість огляду місць обстрілів в районах активних бойових дій та на тимчасово окупованих територіях», – додали в прокуратурі.

Напередодні в Офісі генпрокурора повідомляли про загибель 139 і поранення 205 дітей.

Російське масштабне військове вторгнення в Україну триває від ранку 24 лютого. Російські війська завдають авіаударів по ключових об'єктах військової та цивільної інфраструктури, руйнуючи аеродроми, військові частини, нафтобази, заправки, церкви, школи та лікарні.

Обстріли житлових районів ведуться з використанням артилерії, реактивних систем залпового вогню та балістичних ракет. Колони бронетехніки російської армії намагаються оточити Київ та кілька обласних центрів неподалік російського кордону.

Росія заперечує, що веде проти України загарбницьку війну на її території та називає це «спеціальною операцією», яка має на меті «демилітаризацію і денацифікацію»

Сайт «Радіо Свобода», 28 березня 2022 року

Через воєнні злочини РФ до Міжнародного кримінального суду вже звернулися 42 країни – Мін'юст

Через воєнні злочини РФ в Україні вже 42 країни звернулися до Міжнародного кримінального суду. Якщо суд ухвалить рішення проти РФ, причетні до цих злочинів можуть бути затримані в будь-якій країні, яка визнає юрисдикцію цього суду.

Про це заявив міністр юстиції України Денис Малюська.

«Всі особи, які вчинили злочини проти людяності та геноцид, є потенційно особами, щодо яких вже ведеться розслідування. Ті особи, яких суд визнає винними, зрештою отримають покарання у вигляді, наприклад, тривалого позбавлення волі», – зазначив він.

Міністр додав, що в такому випадку дипломатичний паспорт, найімовірніше, росіянам не допоможе.

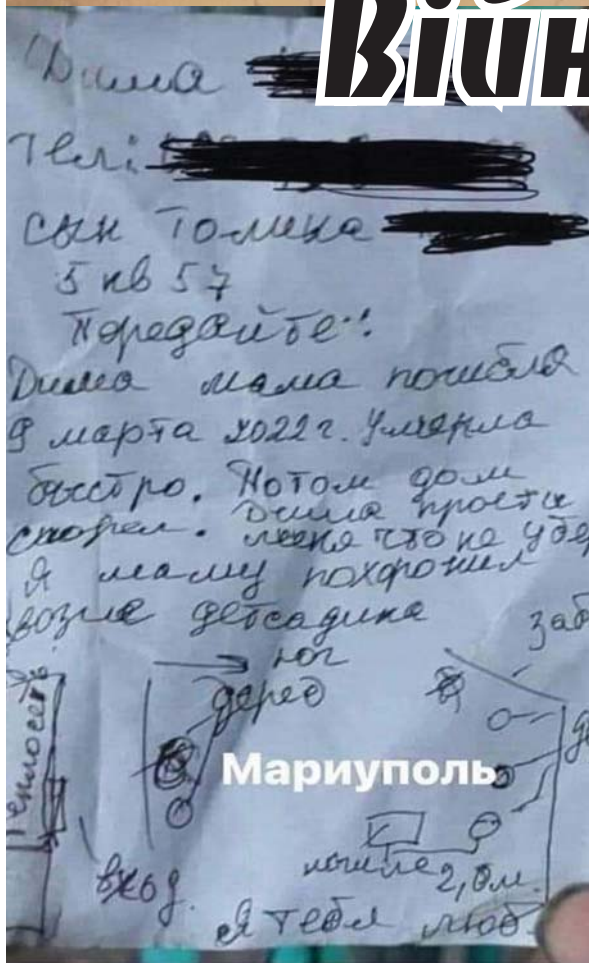
Про який суд йдеться?

Міжнародний кримінальний суд (також відомий як Гаазький трибунал) – це міжнародний судовий орган, створений у 1998 році для розслідування та переслідування тих, кого звинувачують у геноциді, військових злочинах та злочинах проти людяності. Суд почав роботу з липня 2002 року після того, як 60 країн ратифікували Римський статут.

Вікторія БЕГА, сайт «Громадське радіо», 28 березня 2022 року

Війна... 24.02.2022

які загинули в місті, оточеному з усіх боків рашистами, й перебувають в бомбосховищах, йде на тисячі.. Діти України... Загибло за станом на 24 березня (офіційні дані МОЗ України) – сто двадцять шість...

Наводимо вражаючий пост Світлани Цвілодуб з Фейсбуку (світлина)- Текст на записці (рос.) «... Дима, мама погинула 9 марта. Умерла быстро. Потом дом сгорел. Прости меня, что маму не уберегла. Я маму похоронила возле детсадика (і вказано схематично місце могилки)».

Слова під світлиною: «Боже милостивий, навчи мене приборкати мою ненависть і лють, навчи прощенню, бо в мене не виходить. Боже милосердний, захисти людей від цього зла...».

Олександр ЧИЖИКОВ, м. Кривий Ріг. 25 березня 2022 року

На світлинах: Малюнок про Миколаїв; записки мариупольської жителя знайомим про поховання загиблої біля дитсадка (<https://uazmi.net/news/post/fz6rPEwD7sbl3Y8eQTJhGM>) підтвержені за даними Генерального штабу ЗСУ ворога втрати станом 25.03.22 - <https://www.facebook.com/photo/?fbid=280272687619150&set=a.229159252730494>

P.S. Члени Криворізького міського правозахисного товариства служать у територальній обороні міста та беруть участь у підготовці до захисту його від ворога.

Наш активіст Андрій Литвиненко та автор цих рядків 24 березня розробили варіанти друку на футболках в стилі мілітари (це – авторські розробки).

Запрошуємо також всіх читачів нашого часопису до акаунтів на Фейсбук – «Промінь Просвіти Єднання» та «Криворізьке міське правозахисне товариство», де є дуже багато потрібної у ці важкі часи інформації.

У ЦЬОМУ випуску на нашій літературній сторінці – вірші про війну нашої сучасної легендарної поетки Ліни Костенко, якій 19 березня виповнилося 92 роки. А також – есеї, що безпосередньо стосуються російсько-української війни. Перший – української молодого письменниці з Дніпра Наталі Федько, яка має вже 5 своїх поетичних збірок, а другий – автора з Кривого Рогу Сергія Зінченка.

З ПОЕЗІЙ ЛІНИ КОСТЕНКО

Ми воїни. Не ледарі. Не лежні
І наше діло праведне й святе.
Бо хто за що, а ми за незалежність.
Отож нам так і важко через те.

З поеми «Берестечко»

І жаж, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок

Накоїв чорної бід.
Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра – ви.

2015 рік

Ліна КОСТЕНКО,

(Детальніше – за посиланням: <https://ukr-live.com/news/139072>)

Фото – за посиланням: <https://www.pisni.org.ua/persons/67.html>

РОМАНТИЧНИЙ СТОЇЦИЗМ. ОСНОВИ (Філософський есеї)

1.

Самотність як біда і самотність як рятунок. Зворотній бік самодостатності. Гірко розуміння життя, про яке чужим не розкажеш, а свої розуміють і так – без слів. Я вдячна Творцю, що не стала улюбленицею натовпу. Коли хотіла цього, будучи юною та наївною – Він не дав зайти в пастку. Потім, на щастя, вже не хотілося...

Це моторошно усвідомлювати, що в твоїй країні війна. Що гинуть щодня люди, в тому числі, – діти. Таке сьогодні залишилося на душі шрамом у кожного, хто розуміє... Але часом ще страшніше буває від того, як затято, часто і безпричинно свої цькують свої. За інакшість. За інші пріоритети. За те, що багатодітна мати хоче відволіктися в'язанням від тривалого стресу (егоїстка, як посміла?!). За те, що якась жінка виїхала за кордон, злякавшись війни (зрадниця, як могла, у неї ж немає дітей, нащо рятуватися?).

За те, що добросердний любитель тварин збирає по сусідах їжу для бездомних котиків (як не соромно, про людей би подумав?). Перелік можна продовжувати до безкінечності. Ті, хто звинувачують, вважають, що мають моральне право. Їм-бо зараз гірше. І буває, що так, на даний момент озлоблена людина переживає тяжкі часи. Та все ж корінь цієї біди один – багато людей на підсвідомому рівні прагнуть принести в жертву ближнього. І зляться, обурюються, що той, ближній, проти. Що у нього, падлюки (вибачте за емоційність!), є власні плани на життя і смерть. Власні... Які коригуються тільки Богом. А може б, краще, безпечніше було зрозуміти, що ніхто не має права розпоряджатися життям іншого? Тоді й зникла б хвороблива звичка міряться горем. У кого більше... У кого довше й триваліше.

Ще корисною звичкою вважаю чесно відповідати самому собі на запитання: коли у мене було все порівняно нормально, чи я думав/думала про тих, кому гірше? Чи старався/старалася полегшити їм життя хоча б морально? Багато стане зрозумілим після такого самоаналізу. Але люди здебільшого бояться зазирнути собі в душу. Щоб не побачити там очі незнайомого, ще неприборканого дикуна. Бо це незручна правда. В душі кожного з нас є творець, зодчий (умовно кажучи, Моцарт чи Катерина Білокур) і дикун, руйнівник. Проблема в тому, що зодчого треба розвивати. А дикуна швидко міцніє і виходить з-під контролю сам: коли зодчий зневажений і занедбаний. Чим більше в людині дикуна, тим легше їй зробити боляче ближньому, потоптати чужу працю, зневажити духовні надбання («руській мір» яскраво це підтверджує. Руйнівники не тільки не тужать з того, що вони руйнівники, але й бісяться через те, що світ хоче жити. І через те, що світ їм, зажерливим руйнівникам, не радий).

А починається усе начебто з дрібниць. Зі зневаги до розумної книжки. З презирства до диваків. Зі зверхності у розмові з тим, хто слабший... Дикун не спить. Про це завжди пам'ятали мислячі. Не просто так творилися школи, університети, традиції високої музики, лицарські кодекси, духовні практики. Зодчий хоче пізнавати і творити. А дикун – руйнувати. У тому числі, руйнувати самого себе.

2.

Вкотре збагнула: якщо місце Бога у душі людини – порожнє, це місце згодом посяде, хто завгодно: сама людина, її родичі, діти, коханій/кохана... Ця помилка, на перший погляд, – не трагічна. Але її наслідки можуть скалічити життя і самій людині, і її близьким. Ставлячи себе на місце Бога, ти, з одного боку, забагато собі дозволяєш, проявляєш пиху, сприймаєш близьких, як слуг. З іншого ж боку – ти нестерпно тужиш. Тужиш, бо не віриш світові. Не віриш людям. Не віриш собі. А ще – ти чекаєш від себе не людяності, творчості, а супер-досягнень. Тому ти злий і втомлений без Бога в душі. Якщо ж ти ставиш на місце Бога своїх близьких (дітей або кохану людину), ти кладеш на їхні плечі тягар, якого вони не витримують. Ти чекаєш від них дива. Щодня. У серйозних і несерйозних ситуаціях. Ти покладаєш на своїх дорогих людей відповідальність за своє щастя, свій настрій, безпеку, благополуччя. А сам/сама тим часом хворобливо сумніваєшся в собі. Бо ти ж нібито «маленька людина». І з кожним днем ти втікаєш все далі й далі від себе. Думаєш, що ти – безпомічний/безпомічна, і набираєш такої якості. Людина, яку ти з власної волі зробив/зробила ідолом, не оцінить твоїх старань. У кращому випадку – буде поблажливо приймати таку фанатичну любов. У гіршому випадку – стане твоїм тираном. А Бог буде намагатися достукатися до твоєї душі через біль...

Наталія ФЕДЬКО,
українська письменниця, м. Дніпро

На малюнку авторки: «Найбарвистіші квіти – у твоїй душі».

(Матеріали розміщені за посиланням: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100012571448290>)

ЗУБИ РОЗГУЛЯЛИСЯ, або Пошуки вигоди чи свобода світити?

(Есеї про війну і мир)

1.

9-й рік триває російсько-українська війна в Україні, а з 24 лютого цього року – повномасштабна. Вона в лютому-березні яскраво продемонструвала всьому людству, що «імперія зла» (так Президент США Рональд Рейган називав свого часу СРСР) ще й досі не згинула остаточно, хоча СРСР і розпався на початку дев'яностих років минулого століття. Бо вона продовжила своє життя в тілі загарбницької РФ. Тому навколо тепер усе аж кишить зубами війни, які ладні перемолоти-розтрощити, здається, будь-що живе на планеті. Безмежне й хижі бажання її пихатих правителів вивищитися над іншими, продемонструвати себе таким собі пупом Землі може спонукати РФ до вбивчих спроб задіяти навіть ядерну енергію, аби ще густіше посяяти страх у душах людей і цим підгодувати свою пиху. Бо пиха (гордіня по-іншому) для них – над усе. Вона розбухає, тримаючи камінь за пазухою, і завжди готова на підступ. Пожираючи навіть залишки розуму, вона не готова замислюватися над можливими наслідками своїх дій.

2.

Згори світить сонце, несучи людям тепло життя, але люди в масі своїй здебільшого зайняті тим, що паразитують на надрах планети, де живуть, використовуючи її багатства для свого взаємознищення. І зуби війни, що розгулялися, – наслідок якраз такого паразитування, коли в основі – не панувати «у своїй сторонці», як співаємо ми, українці, а – зазіхати на чуже, бути агресором. Тож у російсько-українській війні і зіштовхнулися ці два протилежні погляди на буття: використовувати інших, будь-що вивищуючись над ними чи бути вільними і допомагати іншим: світити, як це робить сонце з неземної висоти, щоб усе живе зростало. Зіштовхнулася хижі зграя під орудою зверхників і країна творців і оборонців, які знають, для чого живуть і чого варті життя в умовах страшної небезпеки: «Душу й тіло ми положим за нашу свободу» і «Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці». І ми, українці, демонструємо всьому світові таку готовність своїми діями на війні у смертельному поєдинку зі своїм підступним ворогом.

3.

Зуби війни тисячами трощать нині в Україні будинки та тіла самих мирних жителів, намагаючись знищити цілі багатотисячні міста, починаючи з Маріуполя, Чернігова, Харкова...

Але ж та імперія, що зуби війни посяла, аби вивищитись над іншими, ніколи не була невидимою, а навпаки: завжди вип'ячувала себе в очах людства. А її найпихатіший правитель навіть заявляв, що Другу світову війну з гітлерівцями росіяни могли б виграти й самі, без участі українців. Тим часом потвора «імперії зла», паразитуючи на багатих енергоносіями надрах землі, ішла війнами на своїх сусідів, шматуючи то Молдову, то Грузію, а потім – і Україну. А цивілізований світ переважно мовчав, те спостерігаючи, і продовжував із нею розвивати різного роду стосунки. Бо – шукав вигоду: кожна держава – свою. Тим часом РФ усе інтенсивніше паразитувала на природних багатствах Землі, вирощуючи зуби війни: потвора все зростала і зростала.

4.

А тим часом із глибин століть (навіть – тисячоліть!) іде-прямує в майбуття крізь війни і голодомори мудрець Діоген. Як і колись, він шукає у торгових рядах на ринках людину. Тобто – творця, а не паразита, оборонця, а не агресора. І маємо велику надію, що він її знайде, бо правдивець Діоген шукає не вигоду, а несе із собою Слово-Заповіт. Те Слово почув свого часу наш великий мудрець і пророк Тарас Шевченко, який, зокрема, сказав: «Як понесе з України у синє море Кров ворожу...». І ще: «І на оновленій землі Врага не буде, супостата...».

Сергій ЗІНЧЕНКО,

м. Кривий Ріг.